

VIENAUDŽU SPIEDIENS UN IZSPĒLE

Nodarbības ilgums:	40 - 80 minūtes
Materiāls un sagatavošanās:	Sagatavojiet pietiekami daudz „Materiāla skolēniem Nr. 1” kopiju vairākām nelielām grupām.
Mērķis:	Šī uzdevuma mērķis ir ierosināt skolēnus domāt par to, kā vienaudžu spiediens ietekmē viņu izvēli attiecībā uz alkoholu. Skolēniem ir iespēja pārdomāt, kā dažādas izvēles iespējas ietekmē viņus pašus un citus cilvēkus. Tā nolūks ir likt skolēniem saprast, ka vienai situācijai var būt vairāki iespējamie risinājumi.
Darba metodes:	Grupu darbs Rakstisks uzdevums Izspēle

IEVADS

Šajā uzdevumā grupas izstrādā scenāriju, kas beidzas ar neatrisinātu konfliktu vai potenciālu problēmsituāciju. Kad scenārijs ir izspēlēts, skolēniem ir jāpiedāvā iespējamie iznākumi un sekas, kādas šis scenārijs varētu izraisīt attiecībā uz iesaistītajām personām. Pēc tam skolēni apspriež iespējamo rīcību un reakciju un to, kā viņi paši būtu reaģējuši uz šo konkrēto situāciju. Katrs scenārijs ir saistīts ar argumentāciju, piemēram, izvēles, darbību un seku pamatojumu.

ĪSTENOŠANA

1. Sāciet ar paskaidrojumu skolēniem, ka šis uzdevums ir izspēle, ko var pielīdzināt īsai ludiņai, etiķei vai „epizodei”.
2. Sadaliet skolēnus nelielās grupās pa 4 - 7 cilvēkiem katrā un palūdziet uzrakstīt īsu manuskriptu/ scenāriju, ieskaitot neatrisinātus noslēgumus un konfliktu, kas ir jāatrisina. Tas bieži liek skolēniem izvēlēties reālas un jau iepriekš pārdzīvotas situācijas un risināmās problēmas. Lai vienkāršotu uzdevumu, var izmantot scenārijus, kas iekļauti „Materiālā skolēniem Nr. 1”.
3. Izdaliet „Materiālu skolēniem Nr. 1”, kurā atrodami izspēles izpildes norādījumi un iespējamo scenāriju piemēri.
4. Pastāstiet skolēniem, ka pēc scenārija uzrakstīšanas viņi izspēlēs šis ludiņas saviem klasesbiedriem. Skolēni var nepiedalīties epizodē, ja viņi to nevēlas, taču viņiem jāpiedalās manuskriptu rakstīšanā un diskusijās par scenārijiem.
5. Grupas izspēlē savus scenārijus, un visa klase apspriež visas iespējas.
6. Pēc katra scenārija uzdodiet šādus jautājumus:
 - **Kādas sekas šis scenārijs varētu radīt iesaistītajiem dalībniekiem? Kādā citā veidā scenārijā iesaistītie cilvēki būtu varējuši rīkoties, un kādas būtu bijušas šīs rīcības sekas? Sniedziet piemērus!**
 - **Vai ir grūti pretoties vienaudžu spiedienam un rīkoties tā, kā pats vēlies?**

- **Kā vajadzētu rīkoties labam draugam?**
- **Vai konkrēts personāžs rīkojās labi vai slikti?**

7. Uzdevuma noslēgumā uzdodiet šādus jautājumus:

- **Ko jūs domājat par šo uzdevumu?**
- **Vai jūs atklājāt kaut ko jaunu par sevi vai citiem?**
- **Vai iespējams mainīt konkrētas darbības un tādējādi izmainīt situāciju?**

PALĪGMATERIĀLI SKOLOTĀJAM

Labi draugi neuzspiež citiem lietot alkoholu. Lietot vai nelietot alkoholu ir katra paša izvēle un citiem cilvēkiem ir jārespektē šī izvēle.

Labi draugi rūpējas viens par otru, vēl viens otram labu un cienā vienu otru izvēli un viedokli. Ja jūsu draugi nerespektē jūsu izvēli un viedokli, jums vajadzētu sev pavaicāt, vai tie patiešām ir labi draugi un vai jūs vēlaties turpināt šo draudzību. Situācijās, kas saistītas ar alkoholu, ir lietderīgi zināt un pamatot, kāpēc jūs nevēlaties lietot alkoholu, piemēram, informācija par alkohola kaitīgo ietekmi un ar to saistītajiem riskiem. Jūs varat precīzi izskaidrot citiem, kāpēc esat izlēmis nelietot alkoholu.

VIRZĪBA UZ PRIEKŠU

Lai turpinātu šo tematu, jūs varat apsvērt iespēju iztirzāt konkrētu scenāriju no citas personas viedokļa. Atrisinājums var būt pavisam atšķirīgs, ja to aplūko no citas perspektīvas, un tādējādi iespējams tālāk izstrādāt argumentus un pamatojumus.

Turpiniet darbu ar līdzīgām tēmām, veicot citus uzdevumus, kas iekļauti materiālu komplektā „Runājot par alkoholu”. Iespējamie uzdevumi: “Draudzība” (1. līmenis) un “Lēmumu pieņemšana un jaunība” (1. līmenis).

MATERIĀLS SKOLĒNIEM NR. 1 – VIENAUDŽU SPIEDIENS UN IZSPĒLE

Jums jāuzraksta īss manuskripts/scenārijs, ieskaitot neatrisinātus noslēgumus un konfliktus, kas ir jāatrisina. Lai uzrakstītu scenāriju, izmantojiet savu iztēli un pieredzi. Katra grupa izspēlēs savu scenāriju klases priekšā. Kad visas grupas būs izspēlējušas savus scenārijus, klase tos apspriedīs.

PIEMĒRI SCENĀRIJIEM

BALLĪTE

Leva ir sarīkojusi ballīti. Viņa ir mājās palikusi viena pati un ir uzaicinājusi dažus draugus. Draugi pašlaik ir ceļā. Leva ir apsolījusi vecākiem, ka viņi tikai noskatīsies filmu. Ierodas Levas draugi un atnes alkoholu. Levai nebija ne jausmas, ka viņi atnesīs alkoholu. Viņiem līdzī atnāk vēl daži citi draugi. Levai tas nepavisam nepatīk, taču draugiem izdodas viņu pārliecināt, ka šī vakara ballīte būs uz goda!

Vēlāk šajā vakarā atskan durvju zvans, un ierodas bariņš vecāku jauniešu (kas nebija aicināti). Tie ir atnesuši līdzī alkoholu un Levas jau iereibušie draugi ir sajūsmā...

KLASES ESKURSIJA

Tava klase dodas klases ekskursijā ar prāmi uz Stokholmu, jūs pavada divi skolotāji. Ir vakars, daži skolēni atnāk uz kajīti ar iepriekš nopirktiem alkoholiskajiem kokteiļiem un alu. Apmēram desmit bērni nolemj iedzert. Viņi izlemj doties uz klāju, kur izpētījuši, ka tik vēlū neviens vairs nebūs. Divi skolēni – Jānis un Pēteris – nevēlas piedalīties dzeršanā, taču pārējie neliek viņus mierā, liekot pievienoties. Abi puīši labprātāk gribētu paziņot savam skolotājam par šo situāciju, bet viņi negrib sanaidoties ar visu klasi. Galu galā, viņi dodas kopā ar citiem un piedalās iedzeršanā...